

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 20-21 квітня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 20-21 квітня 2023 р.) 103 с.

Рецензенти:

Бойко Анжела Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету

Халапсис Олексій Владиславович - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Збірник матеріалів Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту ХХІ століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Список використаних джерел:

1. https://chtyvo.org.ua/authors/Franko/Scho_take_postup7/
2. <https://ukrreferat.com/chapters/filosofiya/sotsialni-ta-filosofski-poglyadi-ifranka-shho-take-postup-referat.html>
3. Спогади про Івана Франка. К., 1981.
4. Шевчук В. Із вершин та низин: Книжка цікавих фактів із історії української літератури, К., 1990.
5. https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykytiuk_Volodymyr/Pedahohichni_kontsepty_Ivana_Franka_teorii_ta_metodyka_navchannia_literatury.pdf
6. <https://studfile.net/preview/9159768/page:63/>
7. Франко І. Що таке поступ? // Збір. творів: у 50-ти т., К., 1986. Т.45, с. 345.
8. Берко П., Небелюк М. Еволюція філософічно-політичних поглядів Івана Франка. Борислав, 2001, С. 11.
9. <https://lib.if.ua/franko/1321278202.html>
10. <https://comentaries.wordpress.com/2012/07>

Стебловська Олександра Сергіївна - студентка другого курсу соціально-гуманітарного факультету спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності Університету Ушинського

Науковий керівник – **Борінштейн Євген Русланович** - завідувач, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

АКТИВІЗМ ТА СУСПІЛЬНІ РУХИ В УКРАЇНІ: НОРМИ ТА ВІДХИЛЕННЯ

Активізм та суспільні рухи є важливою складовою демократичного розвитку України. Суспільні рухи виникають з ініціативи громадян і стають важливим механізмом формування громадської думки, впливу на владу та здійснення змін у суспільстві. Активізм, у свою чергу, є формою діяльності, спрямованої на здійснення змін у суспільстві та виконання громадських обов'язків. Активісти часто виступають як критики діяльності влади, вносять пропозиції щодо вдосконалення законодавства та забезпечення прав та свобод громадян.

Україна відома своїми суспільними рухами та активним громадським життям. Найбільш відомим прикладом суспільного руху є Майдан, який був важливою подією в історії України та привів до зміни політичного курсу країни. Також в Україні активно діють різноманітні громадські організації, які займаються захистом прав людини, захистом навколишнього середовища та

іншими важливими суспільними питаннями. Активізм та суспільні рухи не тільки важливі для формування громадської думки, але й допомагають здійснювати зміни у суспільстві та сприяють демократичному розвитку країни.

Загалом, активізм та суспільні рухи є важливою складовою розвитку демократії не тільки в Україні, а й у всьому світі. Вони створюють умови для більш активної участі громадян у прийнятті рішень, демократичному контролі над владою та забезпечують належний рівень захисту прав та інтересів громадян. Проте, активізм та суспільні рухи можуть мати й свої недоліки, наприклад, занадто радикальні методи боротьби, порушення законодавства та порядку, викликані певними діями. Тому важливо збалансувати активізм та правовість та забезпечити, щоб громадянські рухи працювали в межах закону та не завдали шкоди суспільству.

В Україні також важливо забезпечити належний рівень підтримки та фінансування громадських організацій та ініціатив, а також забезпечити належну увагу з боку влади до проблем, які порушуються громадськими організаціями та активістами.

Крім того, важливо забезпечити свободу слова, незалежність ЗМІ та доступ до інформації, що є передумовою для розвитку громадського суспільства та активізму. Тільки вільні ЗМІ можуть повідомляти про проблеми та недоліки влади, і тільки з вільним доступом до інформації громадські організації та активісти можуть працювати на користь громадян [3].

Норми та відхилення в активізмі можуть бути визначені залежно від того, які цілі та методи використовуються у руху. Наприклад, якщо активісти пропагують насильство або порушують закон, то це є відхиленням від норм суспільства. З іншого боку, якщо активісти діють мирно та законно, то це є відповідністю нормам суспільства. Проблеми в суспільстві можуть бути виявлені через активізм та суспільні рухи. Наприклад, якщо у певній галузі діяльності багато активістів, то це може вказувати на проблеми у цій галузі. Також, якщо активісти виступають проти якоїсь певної політики чи закону, то це може вказувати на те, що ця політика чи закон є неприйнятною для значної кількості людей. Подальше вирішення проблем в суспільстві може бути здійснене через активізм та суспільні рухи. Наприклад, якщо активісти протестують проти низьких зарплат у певній галузі, то це може привести до змін у законодавстві щодо мінімальної зарплати. Також, якщо активісти пропагують нові ідеї та підходи до розв'язання проблем, то це може привести до інновацій та покращень у суспільстві. Отже, норми та відхилення в активізмі та суспільних рухах можуть виявити проблеми в суспільстві і стати стимулом для їх подальшого вирішення. Однак, деякі форми активізму можуть бути непродуктивними або навіть шкідливими для суспільства.

Наприклад, насильницькі форми активізму, такі як тероризм або екстремізм, не тільки не вирішують проблему, але й створюють нові, що може призвести до більшої ескалації конфлікту та насильства. Також, форми активізму, які не враховують права та свободи інших людей, можуть викликати опір і негативну реакцію у ширшому суспільстві. Для того, щоб активізм був

продуктивним та привів до позитивних змін у суспільстві, важливо використовувати мирні та законні методи діяльності, дотримуватись прав людини та громадянських свобод, а також співпрацювати з державними та іншими організаціями, що мають відповідальність за розв'язання проблем.

Крім того, активісти та суспільні рухи можуть виконувати важливу роль у просуванні соціальної та культурної зміни, підвищенні громадської свідомості та залученні уваги до проблем, які інакше можуть залишатись непоміченими.

Рух за права ЛГБТ+ - цей рух бореться за права людей, які належать до ЛГБТ+ спільноти, і вимагає прийняття законодавства, що захистить їх від дискримінації та насильства. Нормою для цього руху є рівноправність усіх людей, незалежно від їх орієнтації та статі. Відхилення від цієї норми включає дискримінацію на роботі, в школі, у відносинах та інші прояви насильства. Завдяки активізму за права ЛГБТ+ відбулися зміни у законодавстві та культурі, що сприяє більшій прийнятності та рівноправності усіх людей, незалежно від їх орієнтації та статі.

Рух за захист довкілля - цей рух бореться за збереження природних ресурсів та бореться зі змінами клімату. Нормою для цього руху є бережливе використання природних ресурсів та збереження довкілля для майбутніх поколінь. Відхилення від цієї норми включає забруднення довкілля, знищення природних ресурсів та інші проблеми, що виникають через бездумне та непродумане використання природних ресурсів. Завдяки активізму за захист довкілля, уряди та компанії змушені були приймати заходи для зменшення впливу на довкілля та ставити перед собою цілі щодо збереження природних ресурсів [2].

Активізм та суспільні рухи можуть бути потужним засобом зміни влади та політичного режиму. Історія свідчить про те, що активісти та суспільні рухи зуміли змінити політичні режими та керівництва країн.

Наприклад, в Індії в 1947 році відбулася незалежність від Британської імперії завдяки активізму громадськості та національного руху, очолюваного Махатмою Ганді. В 1989 році в результаті Мирного визвольного руху на Тибеті керівництво Китаю підписало з Тибетом договір про автономію та захист тибетської культури.

У 2011 році в Єгипті стався Революція Гідності, в результаті якої було повалено президента Хосні Мубарака. Ця революція була спричинена активізмом громадськості та масовими протестами, які тривали більше місяця. У результаті цих протестів було сформовано новий уряд, що передав владу народу. Наступним прикладом може бути Помаранчева революція в Україні у 2004 році, коли активісти та суспільні рухи стали на захист демократичних прав і свобод у країні. В результаті було проведено повторні президентські вибори, що привели до перемоги опозиції.

Ці приклади свідчать про те, що активізм та суспільні рухи можуть змінити владу та політичний режим у країні. Активісти та суспільні рухи здатні об'єднувати людей та створювати масові рухи, які змушують уряди та політичні лідери слухатися думки народу.

Дії активістів та суспільних рухів можуть виявлятися найбільш ефективним засобом протистояння або зміни політичного режиму, особливо тоді, коли офіційні інституції та правоохоронні органи відмовляються вирішувати певні проблеми або ігнорують громадські прохання. Наприклад, у США у 1950-і роки відбувся рух за громадянські права, під час якого активісти боролися за рівність та скасування сегрегації на расовій ґрунті. Цей рух був успішним і призвів до прийняття законів, що запобігли дискримінації за расовою ознакою. Інший приклад – рух #MeToo, який виник у 2017 році і став відомим по всьому світу. Його учасники боролися проти сексуального насильства та домагань на робочому місці та в інших сферах життя. Рух #MeToo викликав свідомість та поширення інформації про цю проблему та призвів до складання нових законів та політик, спрямованих на боротьбу зі сексуальним насильством.

Активізм та суспільні рухи можуть також впливати на зовнішню політику країни. Наприклад, рух за мир відповідальних громадян, який активно протестував проти війни в Іраку, змусив уряд США переглянути свою зовнішню політику та змінити стратегію проведення військових операцій.

Отже, активізм та суспільні рухи можуть бути потужним засобом зміни політичного режиму, привернення уваги до важливих проблем та зміни національної чи міжнародної політики. Ці рухи можуть виникати у зв'язку з різними питаннями, від екології та прав людини до рівності та боротьби з корупцією. У деяких країнах активізм та суспільні рухи можуть мати більш загрозливий характер, зокрема, якщо національний режим стає авторитарним і демократія під загрозою. В таких випадках активісти можуть бути піддані переслідуванням, затриманням та іншим формам насильства. Проте, не дивлячись на можливі ризики, активізм та суспільні рухи можуть відігравати важливу роль у зміні світу на краще. Зокрема, вони можуть допомогти привернути увагу до питань, які інакше були б проігноровані, та прискорити процес прийняття рішень. Крім того, ці рухи можуть об'єднувати людей, які мають спільну мету та цінності, та створювати платформи для обміну думками та ідеями.

Надмірний активізм та розколи в суспільних рухах можуть призвести до втрати їх легітимності та ефективності. Коли суспільний рух стає надто радикальним і агресивним, то це може відіграти протилежний ефект від очікуваного. Люди можуть почати відчувати страх і відвернутися від руху, що може призвести до його занепаду. Крім того, розколи в суспільних рухах можуть призвести до того, що рух стає менш об'єднаним і менш ефективним у досягненні своїх цілей. Також можна згадати суспільний рух "Євромайдан" у 2004 році, який був спрямований на захист демократичних прав та свобод в Україні. Однак, після успіху руху, його лідери не змогли домовитися між собою та розколи в суспільному русі привели до зниження ефективності руху та його подальшого занепаду.

Таким чином, надмірний активізм та розколи в суспільних рухах можуть призвести до втрати їх легітимності та ефективності, тому важливо

забезпечувати їх організацію та координацію, а також дотримуватися принципів демократії та діалогу всередині руху. На прикладі України можна згадати суспільний рух "Феміністична хода", який почався в 2019 році і був спрямований на боротьбу з насильством та дискримінацією на гендерній основі. Рух був активним у соціальних мережах та організовував масові акції, проте з часом з'явилися протиріччя внутрішньої політики руху, а також надмірний активізм деяких його учасників, що призвело до розколів та втрати легітимності руху в деяких громадських середовищах.

Можна згадати суспільний рух "Відкрите судочинство", який був започаткований у 2011 році з метою боротьби з корупцією в Україні та підвищення рівня прозорості та законності в судовій системі. Рух здобув певні перемоги, зокрема, була ухвалена реформа судової системи, проте з часом з'явилися конфлікти між лідерами руху та надмірний активізм деяких його учасників, що призвело до розколу внутрішньої структури та втрати легітимності в деяких громадських середовищах.

Додатково можна згадати приклад з 2017 року, коли український суспільний рух "Вільна держава" зазнав розколу через різні погляди на стратегії боротьби з корупцією та політичної реформи. Це призвело до зменшення масштабів руху та його зменшення впливу на політику країни. Також можна згадати приклад надмірного активізму в суспільному русі захисту тварин в Україні. У 2017 році активісти заблокували одну з центральних вулиць Києва, вимагаючи заборони транспортування живих тварин на м'ясокомбінати. Акція тривала протягом декількох днів і стала причиною транспортної затору в центрі міста. Це спричинило негативні наслідки для місцевих жителів та підприємств, які мали проблеми з доставкою товарів.

Отже, надмірний активізм та розколи в суспільних рухах можуть призвести до втрати їх легітимності та ефективності. Важливо зберігати баланс між активізмом та уважним вивченням ситуації, щоб діяти ефективно та не заподіяти негативних наслідків для суспільства [4].

Ці приклади демонструють, що надмірний активізм та розколи в суспільних рухах можуть призвести до втрати їх легітимності та ефективності, оскільки це може призвести до конфліктів між учасниками руху, відведення уваги від основної мети руху та зменшення підтримки з боку громадськості.

Норми та відхилення в активізмі можуть вплинути на економічний розвиток. Наприклад, якщо активісти виступають проти певних корпорацій або урядів, це може призвести до зменшення інвестицій та стабільності на ринку, що може негативно вплинути на економічний розвиток. З іншого боку, активізм, спрямований на розвиток екологічної економіки або підтримку соціально відповідального бізнесу, може позитивно вплинути на економічний розвиток та створити нові можливості для бізнесу. Суспільні рухи та активізм також можуть впливати на екологічні проблеми. Активісти можуть протестувати проти забруднення довкілля, змін клімату та інших екологічних проблем, що вимагають уряду та бізнесу змінити свої практики. Це може привести до створення нових законів та політик, спрямованих на зменшення

екологічних проблем. Крім того, активізм та суспільні рухи можуть впливати на культурні процеси, такі як відносини між різними групами людей та соціальний розвиток. Наприклад, активісти можуть боротися за права меншин, гендерну рівність та інші соціальні питання, що можуть змінити ставлення людей до цих питань та сприяти соціальному розвитку, можуть мати значний вплив на суспільне життя в цілому. Ці процеси можуть бути досить складними та неочікуваними, іноді навіть зворотніми, але вони можуть також привести до важливих позитивних змін у суспільстві. норми та відхилення в активізмі та суспільних рухах можуть мати значний вплив на суспільне життя в цілому. Ці процеси можуть бути досить складними та неочікуваними, іноді навіть зворотніми, але вони можуть також привести до важливих позитивних змін у суспільстві.

Зважаючи на те, що активізм та суспільні рухи можуть мати значний вплив на різні аспекти суспільного життя, деякі дослідники вивчають, як ці процеси взаємодіють з економічним розвитком, екологічними проблемами та культурними процесами. Наприклад, дослідження показують, що успішні суспільні рухи, такі як рух за права жінок, можуть мати позитивний вплив на економіку, зокрема шляхом зменшення нерівності та забезпечення більшої участі жінок у робочій силі. У той же час, інші суспільні рухи можуть мати негативний вплив на економіку, наприклад, через насильство або протидію розвитку інфраструктури.

Щодо екологічних проблем, активізм та суспільні рухи можуть привести до збільшення уваги до екологічних проблем та підвищення рівня свідомості громадян щодо збереження довкілля. Наприклад, глобальний рух за боротьбу зі зміною клімату дав поштовх до прийняття більш суворих екологічних норм та стандартів. Однак, активізм може також призвести до конфліктів між різними групами людей, які прагнуть до різних рішень щодо екологічних проблем. Щодо культурних процесів, активізм та суспільні рухи можуть мати значний вплив на культурні практики та переконання людей. Наприклад, суспільні рухи за права меншин можуть привести до змін у стереотипах та переконаннях людей щодо інших груп в суспільстві. Однак, такі зміни можуть бути повільними та зустрічати опір з боку тих, хто не хоче змінювати свої погляди або переконання. З іншого боку, активізм та суспільні рухи можуть стимулювати культурний розвиток та творчість, сприяючи розвитку нових ідей та підходів до розв'язання проблем.

Нарешті, важливо зазначити, що активізм та суспільні рухи можуть впливати на різні аспекти суспільного життя не тільки безпосередньо, але і опосередковано, шляхом впливу на різні інституції та структури суспільства. Наприклад, успішний суспільний рух може привести до змін у законодавстві, політичній культурі та судовій системі. Такі зміни можуть мати значний вплив на різні аспекти суспільного життя, включаючи економічний розвиток, екологічні проблеми та культурні процеси.

Узагалі, активізм та суспільні рухи є важливими компонентами сучасного суспільства, які можуть стимулювати зміни та прогрес. Однак, важливо

зберігати баланс між різними інтересами та потребами, щоб забезпечити стабільність та розвиток суспільства в цілому [1].

Отже, активізм та суспільні рухи є важливими компонентами сучасного суспільства, які можуть впливати на різні аспекти суспільного життя, включаючи економічний розвиток, екологічні проблеми та культурні процеси. В Україні такі рухи виникали та розвивалися протягом останніх десятиліть, зокрема, під час Помаранчевої революції, Майдану та Революції Гідності. Норми активізму та суспільних рухів включають в себе мирні прояви громадянської позиції, право на свободу слова та зборів, а також дотримання законів та регуляцій держави. Однак, в Україні спостерігається і відхилення від цих норм, зокрема, випадки насильства під час протестів та ігнорування законодавства. Такі відхилення можуть мати негативні наслідки для розвитку суспільства, включаючи загрози безпеці, порушення закону та порядку, та інші негативні наслідки. Тому важливо, щоб активізм та суспільні рухи відбувалися в межах закону та дотримували норм демократичної держави. Важливо зберігати баланс між різними інтересами та потребами, щоб забезпечити стабільність та розвиток суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Шевченко Н. В. Громадськість як соціальний феномен та складова демократії в Україні // Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Т. 21. № 2. С. 137-145.
2. Кухар В. Молодіжні неформальні рухи в Україні (кінець ХХ - початок ХХІ століття). Освіта і управління. 2011. Т. 14, ч. 2/3. С. 173–179.
3. Метельова Т. О. Протестні рухи та феномен "Майдану" в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні. Трибуна. 2014. № 5/12. С. 35–39.
4. Кизименко І. О. Політичні партії та рухи в Україні наприкінці ХХ століття (історіографічні аспекти). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. 2001. Вип. 57. С. 14–17.